

Občinska
knjižnica
Jesenice

Strateški načrt Občinske knjižnice Jesenice za obdobje 2022 – 2026

Polni naziv javnega zavoda:	OBČINSKA KNJIŽNICA JESENICE
Naslov (sedež):	Trg Toneta Čufarja 4, 4270 Jesenice
Šifra proračunskega uporabnika:	37109
Šifra dejavnosti:	92.511
Davčna številka:	49169645
Podračun EZR št.:	01241-6030371089 (UJP Kranj)
Ustanovitelj:	Občina Jesenice

Odgovorna oseba in funkcija:	Veronika Osredkar, direktorica
Datum sprejema dokumenta:	28. januar 2022
Mnenje in soglasje k Strateškemu načrtu OKJ 2022-2026	
Občina Jesenice:	18. 1. 2022
Svet OKJ:	28. 1. 2022

Kazalo vsebine

1. Uvod	3
2. Zakonske osnove	3
3. Poslanstvo in vizija	4
4. Problemska analiza	4
5. Izhodišča	6
6. Strateška področja in cilji	8
6.1 Knjižnična zbirka	8
6.2 Uporabniki	10
6.3 Storitve	11
6.4 Prostor in tehnična opremljenost	15
6.5 Zaposleni	17
7. Kritični dejavniki uspeha	18
8. Pričakovani končni rezultati uresničitve strateških ciljev	18

1. Uvod

Občinska knjižnica Jesenice z dokumentom Strateški načrt za obdobje od 2022 do 2026 zarisuje smernice svojega prihodnjega delovanja. Smernice upoštevajo dosedanje izkušnje – slabe in dobre. Večino tega, kar je bilo zapisano v dosedanem strateškem načrtu, nam je uspelo, marsikaj tudi ne. Pogoji za delovanje se namreč niso izboljšali; osrednja knjižnica, na primer, še vedno deluje v starih, neprimernih prostorih, prostor je za razmah dejavnosti neprimeren tudi v nekaterih krajevnih knjižnicah. Prihodnje strateško obdobje bo dodatno zaznamovano tudi z izkušnjo epidemije. Zaradi posledic (zdravstvena in gospodarska kriza) se bodo spremenili vedenjski vzorci, nekateri nakazani trendi se bodo uveljavili oziroma okrepili (učenje in delo na daljavo, e-storitve itd.).

Delovanje v naslednjem strateškem obdobju smo načrtali tudi v skladu s strokovnimi usmeritvami knjižnične dejavnosti. Zadnja Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice (za obdobje 2018-2028) (dalje Standardi) uvajajo in poudarjajo proaktivnost knjižnic oziroma njihovo odzivnost na spremembe in potrebe lokalnega okolja, v katerem delujejo.

Knjižnica bo morala biti sposobna zaznavati spremenjene potrebe uporabnikov in na tej osnovi prilagajati, dopolnjevati in posodabljati svoje delovanje, da bo lahko učinkovito opravljala čim več vlog, od kulturne, izobraževalne do informacijske, ki jih predpisujejo Standardi, oziroma tiste, ki so v okolju, kjer knjižnica deluje, smiselne in potrebne.

Knjižnična zbirka bo sicer še vedno osnova knjižnične dejavnosti, poleg tega pa bo morala knjižnica svojim uporabnikom ponuditi še marsikaj drugega. Povezovanje in sodelovanje z drugimi ustanovami bo zato tudi v prihodnje pomemben način delovanja. Uspeh poslovanja knjižnice je torej v veliki meri odvisen od tega, kako bo knjižnica spremljala in se prilagajala spremembam v družbi. Naloga bo toliko težja, ker ni zagotovila, da bo proračun v naslednjih petih letih podpiral razmah dejavnosti.

2. Zakonske osnove

Poslovanje knjižnice urejajo:

- Odlok o ustanovitvi javnega zavoda Občinska knjižnica Jesenice (Ur. l.RS, št. 44/2009 in spremembe)
- Zakon o knjižničarstvu (UR. l. RS, št. 87/01, 96/02 – ZUJIK in 92/15)
- Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo – ZUJIK (Uradni list RS, št. 77/07 – uradno prečiščeno besedilo, 56/08, 4/10, 20/11, 111/13, 68/16, 61/17 in 21/18 – ZNOrg)
- Uredba o osnovnih storitvah knjižnic (UR. l. RS, št. 29/2003)
- Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (UR. l. RS, št. 73/2003 s spremembami), v besedilu Pravilnik;
- Pravilnik o razvidu knjižnic (Uradni list RS, št. 74/17)
- Pravilnik o načinu določanja skupnih stroškov osrednjih knjižnic, ki zagotavljajo knjižnično dejavnost v več občinah, in stroškov krajevnih knjižnic (UR. l. RS, št. 19/2003);

Interni akti:

- Pravilnik o splošnih pogojih poslovanja OKJ (2021)
- Načrt gradnje knjižnične zbirke: dokument o nabavni politiki (2021)
- Pravilnik o izločanju in odpisu knjižničnega gradiva v Občinski knjižnici Jesenice (2011)
- Pravilnik o obratovalnem in delovnem času v Občinski knjižnici Jesenice (2021)
- Pravilnik o notranji organizaciji in sistemizaciji delovnih mest v javnem zavodu Občinska knjižnica Jesenice (2021)

3. Poslanstvo in vizija

Poslanstvo: Občinska knjižnica Jesenice s strokovno usposobljenimi knjižničnimi delavci, s kakovostno zbirko knjižničnega gradiva in neomejenim dostopom do znanja, informacij in kulture prebivalcem Gornjesavske doline ponuja enake možnosti za izobraževanje, vseživljenjski osebnostni in poklicni razvoj, spodbuja ustvarjalnost, kot kulturno in informacijsko središče kraja pa omogoča socialne stike, kulturno bogatenje in medsebojno izmenjavo mnenj in izkušenj.

Vizija: Knjižnica bo z mislijo na uporabnike sledila svojim kulturnim, izobraževalnim in informacijskim nalogam ter zaradi odličnosti pri njihovem izpolnjevanju postala pomemben dejavnik družbenega življenja v lokalnem okolju.

4. Problemska analiza

Prostor

Težave s prostorom se v zadnjih desetih letih niso zmanjšale, zato izhodišče s tem v zvezi lahko v celoti povzamemo iz prejšnjega strateškega načrta:

Osrednja knjižnica na Jesenicah deluje v delu stavbe jeseniškega gledališča in v delu kasnejšega (leta 1990) prizidka, v katerem je tudi kino dvorana. Organizirana je v naslednjih oddelkih: oddelek za odrasle, oddelek za otroke, oddelek za nabavo in obdelavo knjižničnega gradiva, oddelek za domoznanstvo, čitalnice, uprava.

Kvadratura obsega 635 m² neto tlorisne površine. Glede na Standarde, ki kvadraturu knjižnice določajo na osnovi prebivalcev (jeseniška občina dobrih 21.679, celotno območje knjižnice dobrih 33.666 – SURS, 1. 1. 2021), knjižnične zbirke (87.570 enot na Jesenicah) in vloge knjižnice na območju delovanja, bi knjižnica potrebovala 2.305 m².

Pomanjkanje prostora je problem, na katerega knjižnica opozarja že desetletja. Prostorska stiska hromi razvoj knjižnice in onemogoča, da bi uporabniki v knjižnici lahko študirali, brali, poslušali, gledali, se družili – temu naj bi bile namreč namenjene sodobne knjižnice. Dovolj prostora ni niti za delo strokovnih delavcev.

Zaradi prostorske stiske je knjižnična zbirka na oddelku za odrasle nepregledna: posamezna področja zbirke so v drugih prostorih, gibanje med knjižnimi regali je ovirano. Motena je izposoja in onemogočen prost dostop do gradiva, saj je ena tretjina knjižničnega gradiva, za katerega ni dovolj polic, v kletnem arhivu, kamor uporabniki ne morejo. Časopisna čitalnica je prehoden prostor, v katerem ni mogoče zagotoviti miru. Prostor za računalnike za uporabnike je v pregrajenem delu hodnika, kjer je pozimi hladno, poleti pa vroče in zatohlo, ker prostora ni mogoče zračiti. Študijske čitalnice

knjižnica nima, prav tako tudi prireditvenega prostora ne – za vsak dogodek je potrebno umakniti pohištvo na oddelku za otroke. Za gibalno ovirane osebe je knjižnica težje dostopna ali pa sploh ne. Do oddelka za odrasle vodi stopnišče, poleg tega so stopnice tudi znotraj oddelka, kjer je zbirka strokovnega gradiva.

V otroški igralnici v kleti prizidka so tla poškodovana zaradi delovanja žlindre.

Za razvoj knjižnične dejavnosti bo ključnega pomena nova, dovolj velika osrednja knjižnica na Jesenicah, v kateri bo mogoče oblikovati celovito knjižnično zbirko, z vsemi področji, za katere sedaj ni dovolj prostora (npr. tuje leposlovje), in zagotoviti uporabnikom možnosti za preživljanje prostega časa, druženje, študiranje, branje, poslušanje ... Brez tega bo knjižnica zaostala za razvojem, s katerim je doslej uspešno držala korak.

Do pridobitve novih prostorov pa bodo v obstoječih nujna vzdrževalna dela in investicije. Temeljite obnove je potrebna Priročna knjižnica; zamenjati bo treba dotrajana okna v računovodstvu in časopisni čitalnici. Oddelek za odrasle je nefunkcionalen, pohištvo dotrajano in neustrezno, potrebnih je več vzdrževalnih del - obnova tal, beljenje.

Stalno bo treba posodabljati IKT opremo in pred selitvijo v novo knjižnico knjižnično gradivo opremiti za uporabo tehnologije RFID (radiofrekvenčna identifikacija).

Prostorska stiska je pereča tudi v Knjižnici Matije Čopa Žirovnica; prostora je premalo za knjižnično zbirko in za dodatne dejavnosti za uporabnike. Knjižnica je težko ali povsem nedostopna za gibalno ovirane.

Enako velja za knjižnico v Mojstrani: premalo prostora za pregledno ureditev zbirke in dodatne dejavnosti, stopnišče ovira dostop.

Članstvo in uporabniki

Po podatkih na portalu BibSist je bilo leta 2020 v slovenske splošne knjižnice včlanjenih 20 % prebivalcev (<https://bibsist.nuk.uni-lj.si/statistika/index.php>). V OKJ je bilo v letu 2019 med aktivnimi člani 19 % vseh prebivalcev v treh občinah. V letu 2020, ki ga je zaznamovala epidemija virusa COVID 19, zaradi katerega je bila knjižnica velik del leta zaprta ali slabše dostopna za obiskovalce, je bil delež prebivalcev med aktivnimi člani še nižji, 17 %.

Upad članstva v knjižnicah je sicer splošni trend, vendar enega od razlogov za nizek delež včlanjenih prebivalcev v OKJ še vedno lahko najdemo v dejstvu, ki sta ga razkrili javnomnenjski raziskavi Združenja slovenskih splošnih knjižnic (Javnomnenjska telefonska raziskava med člani, uporabniki in neuporabniki slovenskih splošnih knjižnic, september 2011, in Raziskava med člani, uporabniki in neuporabniki slovenskih splošnih knjižnic, 2020), da knjižnice preko članov uporablja zelo veliko prebivalcev, ki sicer niso evidentirani kot člani. Drugi razlog za upadanje članstva je neprimeren prostor osrednje knjižnice, v katerem knjižnična zbirka ni pregledna in v katerem ni mogoče oblikovati dovolj atraktivne ponudbe, ki bi ustrezala potrebam uporabnikov oziroma, ki bo spodbujala uporabo knjižnice. Knjižnica predvsem nima ustreznih prostorov za daljše zadrževanje uporabnikov (prostor za aktivno udeležbo mladih družin, prostor za nemoteno prebiranje časopisov in študiranje ...).

Po drugi strani je obiskovalcev knjižnice več kot pred desetimi leti. Večja je uporaba računalnikov zaradi dostopa do spleta, zaradi spletnih storitev se je povečala uporaba knjižnice na daljavo. V desetletju je knjižnica oblikovala program dodatnih dejavnosti, zato je večji obisk tudi v tem pogledu.

Zaposleni

Knjižnica lahko kakovostno deluje in se uspešno razvija samo z ustreznim številom izobraženih, ustvarjalnih in motiviranih delavcev. V OKJ je bilo v letu 2020 zaposlenih 19 oseb. Razmerje med zaposlenimi strokovnimi delavci glede na stopnjo izobrazbe je 79 % (11,5 zaposlenih glede na število ur) z višješolsko ali univerzitetno izobrazbo proti 21 % (3,5 zaposleni glede na število ur) zaposlenih s srednješolsko izobrazbo. Trije so tehnično-administrativni delavci. Povprečna starost zaposlenih na zadnji dan leta 2021 bo znašala 51,5 let.

Število zaposlenih v knjižnicah določa Pravilnik o osnovnih pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (Pravilnik). V letu 2006 so bile realizirane zadnje nove zaposlitve delavcev glede na določila Pravilnika. V občinah Jesenice in Kranjska Gora je število zaposlenih v skladu s Pravilnikom, v občini Žirovnici pa pod določilom Pravilnika (0,75, Pravilnik: 1,92 delavca). Pravilnik je bil sprejet že leta 2003 in v kadrovskem delu ni prilagojen spremembam v knjižnični dejavnosti.

Aktualni Standardi za knjižnice, kot je OKJ, priporočajo skupno 29 zaposlenih.

Obseg dejavnosti je v zadnjih petih letih dosegel mejo, ki jo s sedanjo kadrovsko zasedbo ni mogoče povečevati. Povečanje ur odprtosti v nekaterih krajevnih knjižnicah bo izvedljivo samo ob sočasnem povečanju števila zaposlenih. V prihodnjih letih, zlasti ob novih knjižnicah na Jesenicah in v Žirovnici, bo potrebno postopno načrtovati nove zaposlitve.

5. Izhodišča

Poleg zakonskih osnov in strokovnih zahtev so bila izhodišča za oblikovanje strateškega načrta:

- Načrt gradnje zbirke knjižničnega gradiva Občinske knjižnice Jesenice (2021)
- Nacionalna strategija za razvoj bralne pismenosti za obdobje 2019-2030 (Vlada RS, 19. 12. 2019)
- Raziskava med člani, uporabniki in neuporabniki slovenskih splošnih knjižnic, Združenje splošnih knjižnic, 2020 (https://www.knjiznice.si/wp-content/uploads/2020/06/ZSK_javnomnenjska_raziskava_Ninamedija_2020.pdf)
- Izhodišča za oblikovanje dokumenta Strategija razvoja splošnih knjižnic Slovenije za obdobje 2022-2026 (Združenje splošnih knjižnic)
- Lokalni program za kulturo Občine Jesenice 2021-2024.
- Pri svojem prihodnjem delu bo knjižnica upoštevala tudi novo Resolucijo o nacionalnem programu za kulturo 2022-2029, ko bo sprejeta.

Načrtovanje knjižnične dejavnosti Občinske knjižnice Jesenice je torej pogojeno z dosedanjim delovanjem, tradicijo in strokovnimi izkušnjami in utemeljeno z racionalnostjo delovanja. Pri načrtovanju izhajamo iz strokovnih zahtev, analize organizacije in ugotovitev, kaj smo dosegli, ter iz analize okolja.

Uspeh poslovanja je odvisen od notranjega in zunanjega okolja, zato je zelo pomembno spremljanje dogajanja in prilagajanje spremembam, kar pomeni izkoristiti obstoječe prednosti in priložnosti, zmanjšati slabosti in preprečevati možne nevarnosti.

Prednosti:	Slabosti:
- kakovostna kadrovska struktura,	- slabi in premajhni prostori,

<p>stalno usposabljanje in izpopolnjevanje,</p> <ul style="list-style-type: none"> - utečeni delovni procesi, - vključenost v lokalno okolje, dobri odnosi z javnostmi, - raznovrstna knjižnična zbirka, - razvit informacijski sistem, - redno posodabljanje opreme. 	<ul style="list-style-type: none"> - premalo delavcev, - visoka povprečna starost kolektiva, - nepreglednost knjižnične zbirke, - premalo članov, - slabši dosežki v primerjavi z drugimi knjižnicami, zlasti pri kazalnikih uporabe, - znižanje sredstev za knjižnično gradivo.
<p>Priložnosti:</p>	<p>Nevarnosti:</p>
<ul style="list-style-type: none"> - domoznanstvo, - sodelovanje z lokalnimi zavodi in ustanovami, - sodelovanje z drugimi knjižnicami, - nove storitve in dejavnosti, - računalniško opismenjevanje, - povečanje števila članov in uporabnikov, - pestra struktura prebivalstva, - uporabniki s posebnimi potrebami, - možnost socialnih stikov, - drugi viri financiranja. 	<ul style="list-style-type: none"> - neprepoznane možnosti razvoja, - odmik gradnje nove matične knjižnice, - slabše financiranje dejavnosti, - večja konkurenca storitev, - neupoštevanje različnih zahtev in potreb uporabnikov, - prenizka sredstva za program in knjižnično gradivo, - zmanjšanje števila zaposlenih, - sprememba demografske slike (staranje prebivalstva, izseljevanje, zmanjšanje števila potencialnih uporabnikov, nižanje povprečne izobrazbene stopnje prebivalcev)

Dolgoročni razvoj knjižnice je treba usmeriti v naslednje cilje:

- ohraniti kakovost poslovanja,
- povečati članstvo,
- posodobiti program dodatnih dejavnosti za uporabnike,
- obvladovati stroške,
- pridobiti nove prostore za knjižnico na Jesenicah, v Žirovnici in Mojstrani.

6. Strateška področja in cilji

Strateška področja so naslednja: knjižnična zbirka, uporabniki, storitve, prostor in opremljenost, zaposleni. Cilji, opredeljeni v strateškem načrtu OKJ, so skupni, ki veljajo za vse enote v knjižnični mreži, in posamezni za določeno knjižnico.

6.1 Knjižnična zbirka

Opis strateškega področja

Ob koncu leta 2020 je knjižnična zbirka obsegala 184.932 enot različnega gradiva. Na enega prebivalca je bilo v zbirki 5,5 enot gradiva. Od začetka tekočega strateškega obdobja je knjižnica v zbirko vključila več kot 23.000 enot različnega knjižničnega gradiva. Ob rednem odpisu se je tako zbirka povečala za več kot 8.800 enot oziroma skoraj 5 %.

Nakup knjižničnega gradiva v tekočem strateškem obdobju po obsegu ne dosega določil pogojev za izvajanje knjižnične dejavnosti, to je 200 enot na 1.000 prebivalcev. (Tabela 1)

Tabela 1: Nakup knjižničnega gradiva v posameznem letu

Nakup gradiva v posameznem letu	Število izvodov	Število izvodov na 1.000 prebivalcev
2017	6.039	199
2018	5.643	185
2019	5.901	193
2020	5.780	172
2021	6.123	182

Novo knjižnično gradivo po knjižničnih enotah razporejamo v skladu z načrtovano vsebinsko zasnovano in glede na prioriteto naravnost posamezne krajevne knjižnice na določeno skupino uporabnikov ter glede na višino namenskih sredstev posamezne občine in pripadajočega dela sredstev ministrstva. Za manjše krajevne knjižnice je bil nakup knjižničnega gradiva zaradi pomanjkanja sredstev zelo omejen; primanjkljaj smo nadomeščali z medoddelčno izposajo.

Knjižnica bo načrtovala digitalizacijo domoznanskega gradiva, na ta način bo lahko pridobila gradivo, ki ga sama nima v fizični lasti, in zaščitila dragoceno gradivo. Z objavami digitaliziranega gradiva na ustreznih spletnih portalih bo knjižnica razširila dostopnost gradivu, ki priča o kulturni dediščini.

Uporaba zbirke od leta 2017 upada. V letu 2020, zaznamovanem z epidemijo, je bila izposoja kar za 32 % nižja kot v letu 2017, ki je prvo leto tekočega strateškega obdobja; leta 2017 je bilo izposojeno 7,19 enot na prebivalca, v letu 2020 pa le 5,58 enot. Obrat knjižnične zbirke je bil leta 2017 še 2,14, v letu 2020 pa 1,44.

Strateška usmeritev:

Knjižnica bo gradila kakovostno in aktualno knjižnično zbirko, v skladu s strokovnimi priporočili in sredstvi, ki jih bodo za nakup namenili financerji. Z dodatnimi dejavnostmi bo spodbujala uporabo knjižnične zbirke oziroma izposajo na dom.

Cilj 1: Kakovostna, vsebinsko aktualna zbirka mnogovrstnega knjižničnega gradiva

Vsakoletni prirast gradiva v obsegu, kot ga določajo pogoji za izvajanje knjižnične dejavnosti in strokovna priporočila, in v skladu z nabavno politiko OKJ, ki temelji na poznavanju lokalnega okolja. Tudi racionalizacija nakupa bo temeljila na nabavni politiki OKJ.	uporabniki	2022-2026	strokovni delavci, odgovorni za nabavo knjižničnega gradiva; financerji
Dopolnjevati knjižnično zbirko z aktualno založniško produkcijo, v skladu z načeli nabavne politike.	uporabniki	2022-2026	strokovni delavci, odgovorni za nabavo knjižničnega gradiva; financerji
V zbirko vključevati sodobne medije in tehnologije, omogočati dostop do e-virov od doma	uporabniki	2022-2026	strokovni delavci, odgovorni za nabavo knjižničnega gradiva; financerji
Aktualnost zbirke zagotavljati z rednim izločanjem in odpisom knjižničnega gradiva, v skladu z letnim načrtom in pravilnikom o odpisu	uporabniki	2022-2026	komisija za odpis
Načrtna digitalizacija domoznanskega gradiva in objava na ustreznih spletnih portalih	uporabniki	2022-2026	oddelek za domoznanstvo; financerji

Pričakovani učinki:

Obseg zbirke ustrezen določilom Pravilnika in priporočilom normativov in standardov. Zbirka aktualnega gradiva, ki bo ustrezala potrebam uporabnikov.

Cilj 2: Povečati uporabo knjižnične zbirke

AKTIVNOSTI	CILJNA SKUPINA	ČASOVNI OKVIR	NOSILCI
Z rednim premeščanjem gradiva zagotoviti pregledno postavitev v zbirkah posameznih knjižničnih enot in čim več aktualnega gradiva v prostem pristopu.	uporabniki	2022-2026	vodje oddelkov
Izdelava priporočilnih seznamov kakovostnega leposlovja, organizacija dodatnih dejavnosti, povezanih s knjižničnim gradivom (bralni projekti, ustvarjalne delavnice ...)	uporabniki	2022-2026	bibliotekarji na posameznih oddelkih
Promocija knjižnične zbirke v celoti in posameznih segmentov, oblikovanje posebnih zbirk	zainteresirana javnost	2022-2026	bibliotekarji na posameznih oddelkih
Sprotna inventarizacija in obdelava pridobljenega gradiva	uporabniki	2022-2026	Oddelek za obdelavo in inventarizacijo
Usposabljanje uporabnikov za uporabo knjižnice, e-storitev, vzajemnega kataloga, e-virov	uporabniki	2022-2026	strokovni delavci na izposoji

Pričakovani učinki:

- povečana izposoja posameznih vrst gradiva z vseh področij,
- povečan obseg izposoje kakovostnega leposlovja,
- kroženje gradiva v knjižnični mreži,

- povečana uporaba knjižnice na daljavo,
- uporaba digitalnih portalov z domoznansko vsebino.

Kazalniki uspešnosti:

- obseg zbirke na prebivalca,
- obseg letnega prirasta posameznih vrst knjižničnega gradiva,
- obseg odpisanega knjižničnega gradiva v skladu s Pravilnikom in Standardi,
- število objavljenih multimedijskih elementov na portalih Kamra, Obrazi Slovenije, Jlib
- število vpogledov v digitalne vsebine na portalih Kamra, Obrazi Slovenije, Jlib,
- število izposoj knjižničnega gradiva na prebivalca,
- število izposoj na enoto gradiva (obrat zbirke),
- število ogledov digitaliziranih vsebin,
- število oddaljenih dostopov / virtualnih obiskov,
- število aktivnih članov,
- število obiskov zaradi izposoje.

Viri financiranja: Občina Jesenice, Občina Kranjska Gora, Občina Žirovnica, Ministrstvo za kulturo

6.2 Uporabniki

Opis strateškega področja

Uporabniki knjižničnih storitev so člani knjižnice, obiskovalci časopisne čitalnice, udeleženci dodatnih dejavnosti v knjižnici in uporabniki drugih storitev. Člani knjižnice si lahko izposojajo knjižnično gradivo na dom, ostali ga lahko le uporabljajo v knjižnici. Opazen trend je upadanje članstva v splošnih knjižnicah, kar velja tudi za OKJ. Vzrokovi za to je več, od ponudbe knjižnice (prostor, zbirka ...), do širših družbenih sprememb (nove tehnologije, konkurenčne ponudbe, spremenjene vrednote in bralne navade). V letu 2020 in 2021 so na manjše število aktivnih članov med drugim vplivali tudi ukrepi za preprečevanje širjenja okužb s SARS-CoV-2.

Strateška usmeritev: V knjižnici bomo spodbujali članstvo in si prizadevali najmanj ohraniti število aktivnih članov.

Cilj 1: Ohraniti število aktivnih članov v razmerju do preteklega leta

AKTIVNOSTI	CILJNA SKUPINA	ČASOVNI OKVIR	NOSILCI
Določene storitve mogoče samo z osebno člansko izkaznico - predstaviti koristi članstva	uporabniki	2022-2026	OKJ
Promocija članstva: darilni boni za članarino, boni ob rojstvu otroka in poroki	zainteresirana javnost	2022-2026	OKJ
Enotna članska izkaznica za uporabo storitev v vseh enotah	uporabniki	2022-2026	OKJ
Vključevanje čim večjega števila predšolskih in šoloobveznih otrok v aktivnosti knjižnice	mladi do 15 let	2022-2026	OKJ - oddelek za otroke
Sodelovanje s srednjimi šolami, drugimi ustanovami	mladi nad 15 let	2022-2026	OKJ - oddelek za odrasle
Promocija knjižnične dejavnosti ter njenih programov in storitev	zainteresirana javnost	2022-2026	OKJ - odgovorna oseba za promocijo

Pričakovani učinki:

- več aktivnih članov knjižnice.

Kazalniki uspešnosti:

- število aktivnih članov,
- delež včlanjenih prebivalcev.

Viri financiranja: Občina Jesenice, Občina Kranjska Gora, Občina Žirovnica

6.3 Storitve

Opis strateškega področja

Knjižnica sledi razvoju knjižničarskih storitev s sprotnim uvajanjem tehnoloških dopolnitev, ki jih pripravlja skrbnik knjižničarskega uporabniškega sistema. Od leta 2011 je tudi intenzivno razvijala program dodatnih dejavnosti, s katerimi pridobiva obiskovalce in uporabnike, promovira knjižnično zbirko, poudarja pomen branja in podpira razvoj bralne pismenosti, bralne kulture, podpira vseživljenjsko učenje, predstavlja lokalno kulturno dediščino, usposablja uporabnike za samostojno uporabo knjižnice in knjižnične zbirke. V zadnjih desetih letih je bilo dodatnih dejavnosti skoraj 10.000, od tega v iztekačem se strateškem obdobju 3.320 ali 34 %.

Zaradi prostorskih omejitev nekaterih dejavnosti ni več mogoče izvajati, kot npr. usposabljanje za uporabo različne IKT opreme, ali pa jih lahko izvajamo v manjšem obsegu, npr. dejavnosti za odrasle. Število dodatnih dejavnosti je doseglo zgornjo mejo, zato se posvečamo vsebinskim spremembam.

Knjižnica svoje storitve in dejavnosti promovira na različne načine: na svoji spletni strani in družbenih omrežjih ter s promocijskimi gradivi, manj pa v medijih.

Strateška usmeritev:

Knjižnica bo oblikovala ponudbo informacijskih storitev, dostopno tudi najranljivejšim skupinam uporabnikov, spodbujala uporabo knjižnice na daljavo oziroma razvijala avtomatizacijo knjižničnih storitev.

Razvijali bomo aktivnosti v podporo razvoju bralne kulture in bralne pismenosti. Pri tem bo sodelovala z drugimi ustanovami, zavodi in društvi v lokalni skupnosti. Na tak način bo sooblikovala ustrezno okolje, ki bo pogoj za pridobitev certifikata Branju prijazna občina, ki ga podeljuje Združenje splošnih knjižnic.

Knjižnica bo razvijala medgeneracijsko sodelovanje in storitve za uporabnike s posebnimi potrebami. Zaradi konkurenčne programske ponudbe bo knjižnica spodbujala sodelovanje z lokalnimi skupnostmi, s kulturnimi, izobraževalnimi in socialnimi ustanovami na območju ter društvi. Svoje delovanje bo osmislila s cilji trajnostnega razvoja (CTR), opredeljene v Agendi 2030, ki jo je 2015 sprejel vrh OZN. Načine, kako lahko knjižnice pripomorejo k uresničevanju CTR, je predstavila Mednarodna zveza bibliotekarskih društev in ustanov (IFLA) (<https://www.ifla.org/wp-content/uploads/2019/05/assets/hq/topics/libraries-development/documents/sdgs-insert.pdf>).

Knjižnica bo promovirala uporabo knjižničnih storitev in dejavnosti na uveljavljene načine. S tem v zvezi bo natančno opredelila naloge in postopke, da bodo s promocijo ustrezno podprti vsi knjižnični programi. Izdelali bomo tudi strateški dokument za področje odnosov z javnostmi.

Cilj 1: Seznanitev uporabnikov s kakovostno literaturo in vplivati na razvoj bralne kulture, bralnih navad in funkcionalne pismenosti

AKTIVNOSTI	CILJNA SKUPINA	ČASOVNI OKVIR	NOSILCI
Vsaj en bralni projekt na leto za vse starostne skupine v vseh enotah	uporabniki	2022-2026	strokovni delavci, odgovorni za program
Sodelovanje z drugimi ustanovami (vrtci, šole, domovi starostnikov, VDC...)	zainteresirana javnost	2022-2026	strokovni delavci, odgovorni za program
Predstavitve knjig, priložnostne razstave	uporabniki	2022-2026	vodje oddelkov, strokovni delavci
Svetovanje in pomoč pri iskanju gradiva	uporabniki	2022-2026	vodje oddelkov, strokovni delavci
Priporočilni sezname	uporabniki	2022-2026	vodje oddelkov, strokovni delavci

Pričakovani učinki:

- seznanitev s kakovostnim leposlovjem,
- vpliv na bralni okus bralcev,
- povečana izposoja knjižničnega gradiva.

Cilj 2: Storitve za različne ciljne skupine in uporabnike s posebnimi potrebami

AKTIVNOSTI	CILJNA SKUPINA	ČASOVNI OKVIR	NOSILCI
Dejavnosti za učence OŠ Poldeta Stražišarja, oskrbovance VDC, domov za ostarele, Zavoda Jelša	zainteresirana javnost	2022-2026	strokovni delavci, odgovorni za program
Dodatne dejavnosti za spodbujanje in sprejemanje večkulturnosti	pripadniki manjših skupnosti	2022-2026	strokovni delavci, odgovorni za program
sodelovanje z lokalnimi skupnostmi, različnimi društvi in organizacijami	zainteresirana javnost	2022-2026	strokovni delavci, odgovorni za program
Pomoč pri iskanju gradiva	zainteresirana javnost	2022-2026	strokovni delavci
Uporaba knjižnice na daljavo	uporabniki	2022-2026	OKJ
Digitalizacija delov domoznanske zbirke, uvrščanje digitaliziranih gradiv na portale (Kamra, Obrazi Slovenije, Jlib).	zainteresirana javnost	2022-2026	OKJ - odddelek za domoznanstvo

Pričakovani učinki:

- večja dostopnost knjižnice – knjižničnega gradiva, informacij in storitev - uporabnikom s posebnimi potrebami in posameznim ciljnim skupinam uporabnikov;
- več možnosti za preživljanje prostega časa v knjižnici,
- spoznavanje različnih kultur, zmanjševanje predsodkov in stereotipov,
- pozitiven vpliv dejavnosti na osebnostni razvoj,
- zmanjševanje socialne izključenosti,
- upoštevanje večkulturnosti okolja.

Cilj 3: Uporaba e-storitev in e-virov

AKTIVNOSTI	CILJNA SKUPINA	ČASOVNI OKVIR	NOSILCI
Redno predstavljanje možnosti e-storitev in digitalnih portalov v knjižnici	uporabniki	2022-2026	OKJ
Podpora uporabnikom pri uporabi servisov	uporabniki	2022-2026	OKJ
Usposabljanje uporabnikov za uporabo e-storitev in digitalnih portalov	uporabniki	2022-2026	OKJ
Interna izobraževanja zaposlenih za pridobivanje kompetenc za izvajanje novih nalog	uporabniki	2022-2026	OKJ

Pričakovani učinki:

- uporabniki samostojni pri iskanju informacij iz baz podatkov,
- dvig informacijske pismenosti,
- povečano zadovoljstvo uporabnikov s storitvami knjižnice,
- širša javna podpora.

Cilj 4: Vseživljenjsko učenje

AKTIVNOSTI	CILJNA SKUPINA	ČASOVNI OKVIR	NOSILCI
Dejavnosti in projekti za uporabnike vseh starosti in kategorij	zainteresirana javnost	2022-2026	OKJ; financerji
Sodelovanje z drugimi kulturnimi in izobraževalnimi javnimi zavodi	zainteresirana javnost	2022-2026	OKJ; financerji
Sodelovanje v državnih projektih vseživljenjskega učenja	zainteresirana javnost	2022-2026	OKJ; financerji

Pričakovani učinki:

- zmanjševanje socialne izključenosti,
- pridobivanje znanja,
- sodelovanje z izobraževalnimi in kulturnimi ustanovami pri oblikovanju in izvajanju dodatnega programa,
- vključevanje v projekte,
- izmenjava izkušenj pri pripravi projektov.

Cilj 5: Dostopnost knjižničnih storitev

AKTIVNOSTI	CILJNA SKUPINA	ČASOVNI OKVIR	NOSILCI
Dodaten dan odprtosti Knjižnice Matije Čopa v Žirovnici	uporabniki	2022-2026	OKJ, Občina Žirovnica
Dodatne dopoldanske ure odprtosti v knjižnici v Kranjski Gori	uporabniki	2022-2026	OKJ, Občina Kranjska Gora
Povečanje števila zaposlenih za zagotavljanje večje odprtosti knjižnic	uporabniki	2022-2026	OKJ, občine financerke

Pričakovani učinki:

- povečan obisk knjižnic,
- povečana izposoja knjižničnega gradiva,
- boljše možnosti za delo z uporabniki.

Cilj 6: Promocija storitev

AKTIVNOSTI	CILJNA SKUPINA	ČASOVNI OKVIR	NOSILCI
Dejavnosti za otroke in odrasle povezane s cilji trajnostnega razvoja - CTR	zainteresirana javnost	2022-2026	vodje oddelkov; strokovni delavci, odgovorni za program; odgovorna oseba za promocijo; urednik spletne strani
Oblikovanje prepoznavne sheme dogodkov	zainteresirana javnost	2022-2026	vodje oddelkov; strokovni delavci, odgovorni za program; odgovorna oseba za promocijo; urednik spletne strani
Sodelovanje z drugimi zavodi in ustanovami s področja kulture in izobraževanja	zainteresirana javnost	2022-2026	strokovni delavci, odgovorni za program; odgovorna oseba za promocijo; urednik spletne strani
Usposabljanje za uporabo knjižnice	zainteresirana javnost	2022-2026	vodje oddelkov; strokovni delavci, odgovorni za program
Načrt promocije knjižničnih dejavnosti in storitev	zainteresirana javnost	2022-2026	vodstvo; vodje oddelkov; odgovorna oseba za promocijo
Izdelava strateškega načrta za odnose z javnostmi in mediji	zainteresirana javnost	2022-2023	vodstvo; vodje oddelkov; odgovorna oseba za promocijo

Pričakovani učinki:

- povečan obisk knjižnice in prireditvev,
- boljša promocija knjižnice,
- kakovosten program,
- povezovanje z ustanovami v lokalnem okolju,
- boljša javna podoba knjižnice,
- sodelovanje namesto negativne konkurenčnosti,
- manjši stroški.

Kazalniki uspešnosti:

- število udeležencev dodatnih dejavnosti
- število obiskovalcev knjižnice,
- število aktivnih članov,
- število uporabnikov e-storitev,
- število uporabnikov e-virov,
- število uporabnikov IKT v knjižnici,
- število uporab e-storitev,
- število izposojenega knjižničnega gradiva,
- število dodatnih dejavnosti in projektov,
- število sodelujočih ustanov,
- število dogodkov v sodelovanju z drugimi ustanovami.

Viri financiranja: Občina Jesenice, Občina Kranjska Gora, Občina Žirovnica

6.4 Prostor in tehnična opremljenost

Opis strateškega področja:

Knjižnica Kranjska Gora je doslej zadnja obnovljena krajevna knjižnica. Dodatnih 70 m² je dobila v letu 2017, vse ostale enote so bile pomembneje obnovljene še v prejšnjih strateških obdobjih. Osrednja knjižnica na Jesenicah še vedno deluje v starih neprimernih prostorih.

Glede na strokovna priporočila in razvojne usmeritve so vse knjižnice v mreži OKJ prostorsko zastarele. Nobena nima prireditvenega prostora; samo dve enoti sta v celoti dostopni tudi za gibalno ovirane; samo v knjižnici Kranjska Gora je uporabniški prostor za samostojno delo; knjižničnih zbirk zaradi premalo prostora ni mogoče urediti pregledno in do uporabnikov prijazno.

V obravnavanem strateškem obdobju bo knjižnica skrbela za investicijsko vzdrževalna dela, s katerimi bo zagotavljala uporabnikom prijazno okolje in možnosti za sodobno delovanje vseh knjižničnih enot. Skupaj z občinami financerkami bomo iskali možnosti za prenovo oziroma nove lokacije knjižnic.

Strateška usmeritev:

Boljši dostop do knjižničnih storitev bosta omogočila prostorska prenova in pridobivanje dodatnega prostora. Knjižnica bo do izgradnje nove knjižnice na Jesenicah z vzdrževalnimi deli prostor prilagajala storitvam.

Knjižnica bo s posodabljanjem IKT zagotavljala ustrezne storitve oziroma razvijala e-storitve.

Cilj 1: Zagotovitev ustreznih prostorov in vzdrževanje

AKTIVNOSTI	CILJNA SKUPINA	ČASOVNI OKVIR	NOSILCI
Prenova nekaterih odelkov knjižnice na Jesenicah (priročna knjižnica, oddelek za odrasle)	prebivalci na območju delovanja OKJ	2022-2026	OKJ; Občina Jesenice
Sodelovanje pri načrtovanju nove knjižnice na Jesenicah	prebivalci na območju delovanja OKJ	2024-2026	OKJ; Občina Jesenice
Sodelovanje pri načrtovanju nove knjižnice v Žirovnici	prebivalci občine Žirovnica	2025-2026	OKJ; Občina Žirovnica
Sodelovanje pri načrtovanju nove knjižnice v Mojstrani	prebivalci občine Kranjska Gora	2025-2026	OKJ; Občina Kranjska Gora

Pričakovani učinki:

- večji delež v knjižnico včlanjenih prebivalcev,
- več aktivnih članov,
- več dodatnih dejavnosti za uporabnike,
- več obiskovalcev knjižnice.

Cilj 2: Posodabljanje IKT

AKTIVNOSTI	CILJNA SKUPINA	ČASOVNI OKVIR	NOSILCI
Posodobitev IKT - sledenje trendom razvoja IKT	prebivalci, zaposleni	2022-2026	OKJ; financerji
Uvedba sistema RFID in knjigomatov v knjižnični mreži	prebivalci, zaposleni	2024-2026	OKJ; financerji

Pričakovani učinki:

- avtomatizacija poslovanja,
- večja uporaba IKT,
- hitrejša iskanja in inventura knjižničnega gradiva.

Kazalniki uspešnosti:

- število prenovljenih knjižničnih enot,
- delež včlanjenih prebivalcev,
- število aktivnih članov,
- število obiskov,
- število udeležencev dejavnosti.

- število uporabnikov IKT v knjižnici,
- število računalniških mest na prebivalca,
- število računalniških mest na zaposlenega.

Viri financiranja: Občina Jesenice, Občina Kranjska Gora, Občina Žirovnica

6.5 Zaposleni

Opis strateškega področja:

Povprečna starost zaposlenih se zvišuje, na zadnji dan leta 2020 je znašala 50,5 let. Vzporedno s starostjo zaposlenih narašča število dni letnega dopusta, pa tudi daljše bolniške odsotnosti, kar je eden od razlogov za dodatne zaposlitve. Knjižnica bo morala začeti zaposlovati mlade, ustvarjalne sodelavce, ki bodo obvladovali sodobne tehnologije in bodo sposobni prevzeti tudi vodstvena dela. Za boljšo motivacijo in dobro počutje bomo stremeli k dobri komunikaciji med zaposlenimi, razvijali timsko delo in skrbeli za zdravo delovno okolje.

Strateška usmeritev: Knjižnica bo omogočala usposabljanje obstoječih kadrov in poskrbela za dodatne zaposlitve s potrebnimi znanji ter tako izboljšala kadrovske strukture. Več pozornosti bo knjižnica posvetila komuniciranju med zaposlenimi in razvoju timskega dela.

Cilj 1: Izboljšanje kadrovske strukture

AKTIVNOSTI	CILJNA SKUPINA	ČASOVNI OKVIR	NOSILCI
Dodatne zaposlitve v skladu s potrebami ter priporočili in standardi	zaposleni	2022-2026	vodstvo OKJ; občine
Redno strokovno izpopolnjevanje in usposabljanje strokovnih delavcev za nove tehnologije in načine dela v digitalni knjižnici ter za informacijsko pismenost uporabnikov	zaposleni	2022-2026	vodstvo OKJ; občine

Pričakovani učinki:

- razvoj osebnih kompetenc,
- bolj kakovostno delo zaposlenih,
- manjša obremenjenost zaradi nadomeščanja odsotnih sodelavcev,
- možnosti uvajanja novih vsebin v program.

Cilj 2: Komuniciranje

AKTIVNOSTI	CILJNA SKUPINA	ČASOVNI OKVIR	NOSILCI
Spodbujanje timskega dela	zaposleni	2022-2026	vodstvo OKJ
Usposabljanje za delo z ljudmi	zaposleni	2022-2026	vodstvo OKJ
Zagotavljanje prenosa znanja med zaposlenimi	zaposleni	2022-2026	vodstvo OKJ
Vzpostavitev učinkovitega sistema promocije zdravja na delovnem mestu	zaposleni	2022-2026	vodstvo OKJ, pooblaščen oseba za PZDM
Razvojni razgovori z zaposlenimi	zaposleni	2022-2026	vodstvo OKJ

Pričakovani učinki:

- spodbudno delovno okolje,

- večje zadovoljstvo zaposlenih,
- razvoj osebnih kompetenc zaposlenih,
- večja motivacija za delo,
- bolj kakovostno delo zaposlenih.

Kazalniki uspešnosti:

- število zaposlenih glede na zakonodajo,
- število zaposlenih na 1.000 prebivalcev,
- število strokovnih delavcev na 1.000 prebivalcev
- število transakcij v izposoji knjižničnega gradiva na strokovnega delavca.

Viri financiranja: Občina Jesenice, Občina Kranjska Gora, Občina Žirovnica, lastna sredstva.

7. Kritični dejavniki uspeha

Na uresničitev strateških ciljev bodo vplivali:

- podpora dejavnosti v zakonodaji na področju javnih zavodov in kulture,
- kontinuirana podpora lokalne skupnosti pri zagotavljanju potrebnih finančnih virov za izvajanje knjižnične dejavnosti,
- ustrezni kadrovski viri za izvajanje funkcij in nalog knjižnice,
- podpora javnosti delovanju knjižnice in njeni vlogi kot pomembni kulturni ustanovi,
- primerna organizacijska struktura in upravljanje knjižnice,
- ustrezno vodenje zaposlenih,
- razumevanje potreb uporabnikov knjižnice.

8. Pričakovani končni rezultati uresničitve strateških ciljev

Pričakujemo, da bodo ob uresnitvi strateških ciljev zadovoljni uporabniki in člani knjižnice. Knjižnica bo prepoznavna v lokalnem okolju in njeno delovanje bo ocenjeno pozitivno. Učinkovita notranja organizacija in notranji procesi bodo prispevali k večji motiviranosti in strokovni rasti zaposlenih.

Jesenice, december 2021

Odgovorna oseba:
Veronika Osredkar,
direktorica Občinske knjižnice Jesenice

